

T.C
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/12528
6.K. 104

Sayı : B 14 0 BHİ.0.00.00.01-639- 201
Konu : Yazılı Soru Önergesi

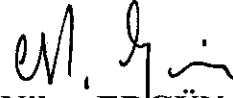
29 -03- 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ: a) 18.02.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/12528-20052/42080 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 22.02.2010 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-189-10/748 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Sayın Erkan AKÇAY'ın, Sayın Başbakanımıza yönelttiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği (7/12528) esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Nihat ERGÜN
Bakan

EK: 4 sayfa önerge cevabı

Gereği _____ :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi _____ :
Başbakanlığa

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR**

Türk perakende sektörü Avrupa'da 7'nci, Dünyada 10'uncu büyük perakende sektörüdür. Gıda harcamalarında Avrupa'nın en büyük 5'nci gıda dışı harcamalarda ise 8'nci büyük pazarıdır.

Ülkemizde son 10 yılda Alışveriş Merkezleri 5 kat artmıştır. 2009 yılında sayıları 9 bini bulan büyük marketlerin sayısının 2012 yılında 12 bine yaklaşması beklenmektedir.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonuna kayıtlı aktif olarak çalışan yaklaşık 1 milyon 900 bin esnaf bulunmaktadır. Aileleriyle birlikte yaklaşık 8 milyonluk bir camia söz konusudur. Türkiye Bakkallar ve Bayiler Federasyonuna göre ülkemizde 245 bin bakkal vardır.

Başbakan Erdoğan 30 Ocak 2010 tarihinde bir alışveriş merkezinin açılışı sırasında, "Türkiye değişiyor. Gerçekler ortada. Onlarda artık bu gerçeği görecekler. Sokak aralarındaki bakkal dükkânı olayı bitti. Ne yapacaklar? Belki marketler, belki süpermarketler halinde bunu aşmanın gayreti içinde olacaklar" demiştir. TESK başkanı Bendeve Palandöken, Sayın Erdoğan'ın bu sözlerinin küçük esnaf ve sanatkarı özellikle bakkalları üzdüğünü söylemiştir.

Hipermarketler ve zincir mağazalar, esnaf ve sanatkarın karşısında ciddi bir rekabet gücü oluşturmaktadır. Bu rekabet ortamından başta bakkallar olmak üzere 60 meslek dalı olumsuz olarak etkilenmektedir. Anayasa'nın 173'üncü maddesi gereğince küçük esnaf ve sanatkarın devlet tarafından korunması ve desteklenmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda;

SORU 1- Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, hipermarketlerin alışveriş merkezlerinin çalışma kurullarına ilişkin olarak hukuki düzenlemelerin olmaması, küçük esnafı yok olma sürecine sokmaktadır. Büyük Mağazaların ve alışveriş merkezlerinin kural dışı olarak çoğalmasına göz yumulması karşısında esnaf ve sanatkarı koruyucu önlemlerin alınması Anayasa'nın 173'üncü maddesinin ihlali anlamına gelmektedir. Hükümetinizin bu anlamda Anayasayı ihlal ettiğini düşünüyor musunuz?

SORU 2- Her yıl 700 bin gence iş bulamayan devletimiz, yüz binlerce esnafın iş yerini kapatması halinde acaba nerede ve hangi alanlarda bu insanları istihdam edip barındıracaktır?

SORU 3- Birkaç hafta öncesine kadar, meclise yeni bir yasa tasarısının getirilmesi, şehir merkezlerindeki büyük marketlerin ve alışveriş merkezlerinin faaliyet alanlarının sınırlandırılması gündemdeydi. Geçen hafta sonu bir alışveriş merkezinin açılışında Başbakan "Artık bakkal dönemi bitti." sözünden sonra, Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Ergün "Alışveriş merkezlerinin altında tekerlek yok ki, nasıl şehir dışına çıkartacağız" demiştir. Bu beyanatlarınız "Perakende Ticaret, Alışveriş Merkezleri ve Büyük Mağazalar ile esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi hakkında ki tasarıdan vazgeçildiği anlamına mı gelmektedir?

CEVAP 1, 2, 3- 2004–2009 yılları itibariyle Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi ve Bakanlık veri tabanı kayıtlarına göre; Türkiye geneli açılan/kapanan esnaf ve sanatkarların sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	AÇILAN	KAPANAN
2004	146.095	92.700
2005	196.494	86.400
2006	249.265	105.817
2007	171.236	118.776
2008	166.815	117.808
2009	162.911	91.165
TOPLAM	1.092.816	612.666

Tabloda görüldüğü üzere; 2004–2009 yılları itibariyle Türkiye geneli mesleğini bırakan 612.666 esnaf ve sanatkâra karşın, 1.092.816 esnaf ve sanatkâr mesleğe başlamış olup, bu dönemde kapananların açılanlara oranı % 56’dır.

Bakkallık esnaf meslek kolu ile ilgili olarak ise, 2004–2009 yılları itibariyle Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi ve Bakanlık veri tabanı kayıtlarına göre; Türkiye geneli açılan/kapanan bakkal sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	AÇILAN	KAPANAN
2004	14.451	8.448
2005	16.700	11.106
2006	15.004	22.208
2007	18.325	10.466
2008	21.322	16.617
2009	23.515	12.882
TOPLAM	109.317	81.727

Bu tabloda görüldüğü üzere; 2004–2009 yılları itibariyle Türkiye geneli mesleğini bırakan 81.727 bakkala karşın, 109.317 bakkal mesleğe başlamış olup, kapananların açılanlara oranı % 74’dur.

03.03.2010 tarihi itibariyle Bakanlığımız veri tabanı kayıtlarına göre; Türkiye genelinde Bakkallık, Bayilik ve Büfecilik meslek dalında 236.913 kişi faaliyette bulunmaktadır.

Ayrıca, 30 Ocak 2010 tarihinde bir alışveriş merkezi açılışında Sayın Başbakanımız tarafından yapılan açıklamada; esnaf ve sanatkarların Türkiye’nin gelişmesi ve değişmesinden dolayı kendilerini yenilemeden ya da birleşerek güç birliği yapmadan ayakta kalabilmelerinin zorluğu belirtilerek, esnaf ve sanatkarlarla ilgili sivil toplum kuruluşlarının bu yönde çaba sarf etmelerinin faydalı olacağı ifade edilmiştir. Herhangi bir meslek kolundaki esnaf ve sanatkarların bir yasa marifetiyle iş yerlerinin kapanacağı yönünde bir açıklama olmamıştır.

Ülkemizde 1990’lı yılların başlarında ivme kazanan marketleşme süreci, zaman içerisinde büyük bir gelişim göstermiştir. Her türlü tüketim maddesi ve ihtiyaç malzemesinin perakende ticaretinin yapıldığı ve büyük mağaza diye adlandırılan bu alışveriş merkezlerinin sayılarındaki artış, beraberinde bazı problemleri de ortaya çıkarmıştır.

Bu itibarla; konu ile ilgili olarak bir yasal düzenlemeye gidilmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu çerçevede “Büyük Mağazalar Kanun Tasarısı” ile ilgili Avrupa ülkeleri ve Amerika’da yapılan hukuki düzenlemeler incelenmiş ve sosyal tarafların görüşleri alınmak üzere Bakanlığımız tarafından toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda ortaya çıkan görüşler taslağa

yansıtılmış ve yapılan çalışmalar hakkında bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Bu çalışmalar sonucunda "Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazalar Kanunu Tasarısı Taslağı" şekline dönüşen Kanun Tasarısı ile taslak hakkında Düzenleyici Etki Analizi raporu da hazırlanmıştır. Sözkonusu taslak, Türkiye Büyük Millet Meclisine intikal ettirilmek üzere 05.02.2010 günü Başbakanlığa gönderilmiştir.

Esnaf ve sanatkârlar, toplumun tüm kesimlerine yönelik üretimleriyle ekonomik büyümeye ve sosyal sisteme katkı sağlayan, ekonomik dinamizmin ve canlılığın kaynağını oluşturan, refahı tabana yayan, istihdama önemli bir düzeyde katkı veren, bunların yanında istikrarın da temel mekanizması olarak kabul gören bir kesimdir.

Bu kesim, 491 meslek kolunda faaliyet gösteren, sanayici ve tacir tanımına girmeyen ve faaliyeti sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan, Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonuna bağlı bulunan 13 mesleki federasyon ve 82 birlik bünyesindeki 3.124 odaya kayıtlı 03.03.2010 tarihi itibarıyla sayıları 1.901.221'e ulaşan esnaf ve sanatkârdan oluşmaktadır.

Ülkemizdeki esnaf ve sanatkârın % 26,5'i Marmara, % 18,3'ü Ege, % 14,8'i Akdeniz, % 14,4'ü İç Anadolu, % 13,1'i Karadeniz, % 6,8'i Güneydoğu Anadolu, % 6,2'si Doğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır.

Esnaf ve sanatkârlardan; yaklaşık 449.118 kişi imalat, 1.528.605 kişi ise hizmetler sektöründe faaliyette bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile tüm esnaf ve sanatkârların % 23'ü imalat, % 77'si hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Ülkemizde, esnaf ve sanatkârlar, ekonomik kriz, küreselleşmeden kaynaklanan yüksek rekabet, yetersiz sermaye, gelenekçi ticari modeller, proje üretememe, tüketici tercihlerine cevap verememe, işbirliği ve kümelenme kültürünün eksikliği gibi bir sorun yelpazesi ile karşı karşıyadır.

Bu çerçevede; tüm paydaşların katkıları alınmak suretiyle, yapılan bütün çalışmalar, araştırmalar ve toplantılar sonucunda, Esnaf ve Sanatkârlar Değişim, Dönüşüm, Destek (3D) Strateji Belgesi ve Eylem Planı (ESDEP) hazırlanmıştır.

Bu strateji belgesinin temel hedefi; "esnaf ve sanatkârların rekabet gücünün artırılması ve değişim ve dönüşümün desteklenmesi" olarak belirlenmiştir.

Bu hedefin gerçekleştirilmesine dönük olarak;

- 1- Kredi ve finansman şartlarının iyileştirilmesi.
- 2- Vergi, istihdam ve diğer yükümlülüklerin azaltılması.
- 3- Eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi.
- 4- Yenilikçilik ve girişimciliğin geliştirilmesi.
- 5- Altyapı, kümelenme ve ortaklık faaliyetlerinin desteklenmesi.
- 6- Hukuki düzenlemelerin yapılması.
- 7- Esnaf ve sanatkârların AB programlarından faydalanmasının sağlanması.

olmak üzere yedi öncelik belirlenmiş ve bu yedi önceliğe katkı sağlamak amacıyla 31 tedbir geliştirilmiştir.

Ayrıca; mesleki geleneklerini ahilik kültüründen alan esnaf ve sanatkârların sosyal, siyasal ve ekonomik dengeler üzerindeki tartışılmaz önem ve etkinlikleri nedeniyle gelişmeleri için hiçbir fedakârlıktan kaçınılmamaktadır.

Bu bağlamda;

-2002'de % 59 seviyelerinde olan esnaf ve sanatkârlarımıza esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatiflerinin kefaletiyle verilen kredi faiz oranı 14 Ocak 2010 tarihi itibariyle % 6,5'e düşürülmüştür.

-Esnaf ve sanatkârlara verilen kredi tutarlarının toplam kredi hacmindeki payı artırılmıştır. 2002 yılında 153 milyon TL kredi verilmiş iken, bu miktar 2010 yılı Ocak sonu itibariyle 3,6 milyar TL olmuştur.

-2002 yılında 5.000 TL olan kredi limiti, 35.000 ve 50.000 TL' ye yükseltilmiştir.

05.05.2009 tarih ve 27219 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile KOSGEB desteklerinden hizmet sektöründe faaliyette bulunan esnaf ve sanatkârlarında yararlanabilmeleri sağlanmıştır.

Bu çerçevede; esnaf ve sanatkârlar ile tüm KOBİ'lere yönelik 3 aylık yeni bir kredi destek programı KOSGEB aracılığı ile hayata geçirilmiştir. 100 bin işletmeye 2,5 Milyar TL'lik yeni kredi desteği sağlanmıştır.

Destek programı çerçevesinde başvuran ve gerekli şartları taşıyan esnaf ve sanatkârlar ile tüm KOBİ'lere, ilk 3 ayı ödemesiz geri kalan aylık eşit taksitler halinde toplam 15 ay vadeli 25.000 TL üst limitli kredi kullandırılmaya başlanmıştır. Şahıs işletmelerinde işletme sahibinin kadın girişimci olması halinde kredi üst limiti 30.000 TL olarak belirlenmiştir.

28.02.2009 tarih ve 27155 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 5 inci maddesi ile esnaf ve sanatkârların odalara, odaların birliklere olan ödenmemiş aidat borçlarına ait gecikme zamlarının tamamına af getirilmiştir.

Esnaf ve sanatkârların esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri kefaletiyle Halk Bankasından kullandıkları kredilerden ödeme güçlüğüne düşenler için Bakanlığımız koordinasyonunda TESKOMB tarafından yeniden yapılandırmaya gidilmiştir.

Buna göre; kredi borcu 31.12.2008 tarihinden önce kooperatif takibine intikal etmiş ortakların takipte bulunan anapara tutarlarını 2009 yılı sonuna kadar ödemeleri kaydıyla, işlemiş olan gecikme faiz tutarları 48 aylık süreyi aşmamak üzere, kooperatifçe ortakların ödeme gücü göz önünde bulundurularak ve ayrıca herhangi bir faiz hesaplanmaksızın 31.12.2009 tarihine kadar yapılan başvurular taksitlendirilmiştir.